

Jona 3,6 – 4,11; Johannes 4: 27-42 20-06-21 Bergkerk

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De profeet Jona en de Samaritaanse vrouw lijken weinig met elkaar gemeen te hebben. Jona is een man Gods uit Israël, door God geroepen om de heidense stad Ninivé namens God te waarschuwen voor het onheil dat ze over zichzelf afroepen en zij is een vrouw uit het half heidense Samaria, die water komt putten uit de bron van Jacob en daar in gesprek raakt met Jezus zonder te weten wie Hij is. Jona spreekt na aandringen van God de inwoners van Ninivé uiteindelijk toch toe en de Samaritaanse vrouw vertelt de inwoners van de stad, waar zij woont, uit zich zelf over Jezus. Hoe verschillend ze ook zijn en hoe verschillend hun boodschap ook is, door beiden komen mensen tot geloof. Bij Jona gebeurt dat zelfs tegen wil en dank. En bij de Samaritaanse vrouw gebeurt dat nadat ze in haar enthousiasme uit eigen beweging haar stadsgenoten over haar ontmoeting met Jezus heeft verteld en hen naar Jezus heeft meegenomen.

Hoe kom je anders tot geloof? Als een ander of anderen je niet op het spoor van God en geloof brengen. Natuurlijk is geloof in God niet zomaar over te dragen. Of je gelooft of niet bepaal je zelf. Maar om die keus te maken moet je wel weet hebben van God en dus over Hem gehoord hebben. Begint geloven niet door wat anderen ons daarover vertellen en laten zien? Ga maar na bij u zelf. Hoe bent u tot geloof gekomen? Het zou mij niet verbazen als velen van u net als ik gelovig zijn opgevoed. Mijn broers en zus zijn ook gelovig geworden en nog steeds kerkelijk meelevend. Vanzelfsprekend is dat niet. Een geloofsopvoeding kán tot geloof leiden, maar is daar geen garantie voor. Hoe veel ouders zijn er niet die hun kinderen gelovig hebben opgevoed, maar waarvan de kinderen tot hun verdriet niet zijn gaan geloven of niet meer geloven. Als ouders kun je alleen maar zaaien. Of het zaadje van geloof bij je kinderen al dan niet tot bloei komt zul je moeten afwachten. Hoe belangrijk het in mijn ogen ook is om kinderen de weg naar God te wijzen, ook zonder gelovige opvoeding kunnen mensen tot geloof komen. Andere mensen dan je ouders kunnen je door hun geloof in woord en daad ook inspireren om te gaan geloven.

Arie van den Beukel, emeritus hoogleraar natuurkunde, schreef in zijn lezenswaardige boek “De dingen hebben hun geheim” over een paar mensen, die voor zijn geloof van grote betekenis zijn geweest. De belangrijkste daarvan is zijn vader. Een andere belangrijke geloofsgetuige voor hem is meester Bergsma, het hoofd van zijn christelijke lagere school. Op een ochtend in het schooljaar 1943- 1944 troffen zijn leerlingen hem bij binnenkomst in het klaslokaal licht gebogen achter zijn lessenaar aan. De tranen stroomden over zijn gezicht. Beduusd gingen zijn leerlingen zitten. Na enige tijd begon meester Bergsma te spreken en vertelde met horten en stoten wat er gebeurd was. Zijn oudste zoon Folkert zat in het verzet en was de dag daarvoor opgepakt en gefusilleerd. Nadat hij dat huilend verteld had rechtte meester Bergsma zijn rug, liep naar het schoolbord en nam een stukje krijt. Schrijf maar over in je schrift zei hij. Met vaste hand in het schoonschrift, dat ze van hem gewend waren, schreef hij: Jezus ga ons voor deze wereld door, en U volgend op uw schreden gaan wij moedig met u mede, Leid ons aan uw hand naar het vaderland. En daarna ook nog de andere 3 coupletten. Daaronder schreef hij: lievelingslied van Folkert Bergsma, gefusilleerd door de bezetter. We gaan het nu zingen, zei hij tenslotte. En dat hebben ze gedaan. Geen wonder toch dat dit een onuitwisbare indruk op Arie van den Beukel heeft gemaakt?

De inwoners van Ninivé kwamen door Jona tot geloof. Zelfs tegen zijn wil in. De Schriftlezing voor vandaag uit Jona 3 en 4 vormt het slot van het kleine boek over de profeet Jona. Vlak hiervoor vraagt God Jona voor de tweede keer om naar Ninivé te gaan en de inwoners toe te spreken om al het kwaad dat ze doen. De eerste keer, dat God dat aan Jona vroeg, was Jona op de vlucht gegaan. Hij was aan boord gestapt van een schip. Maar eenmaal aan boord stak er een enorme storm op en zag het ernaar uit dat het schip met man en muis zou vergaan.

De bemanningsleden hadden daarom de lading overboord gegooid en ieder van hen had zijn eigen god aangeroepen, maar dat hielp niet. Pas toen ze op aandringen van Jona hem overboord hadden gejonast was de zee tot bedaren gekomen. Niet alleen had de bemanning de storm uiteindelijk overleefd, maar zelfs Jonas, die God om hulp had geroepen en levend en wel op land was aangespoeld.

Als God Jona dan opnieuw vraagt om naar Ninivé te gaan, is er voor hem geen ontkomen meer aan. Dan doet hij dat wél. Zijn boodschap aan het heidense Ninivé is kort en krachtig: Nog 40 dagen en dan wordt Ninivé verwoest. Dat is het enige, dat Jona zegt. Daar laat hij het bij. Zonder Ninivé aan te sporen om zich alsnog tot God te richten en door Hem te laten leiden. Alsof het voor Ninivé al te laat is om nog tot inkeer te komen. In Jona's ogen is dat ook zo, maar voor God niet. Want na Jonas' onheilstijding geloven de inwoners van Ninivé God, vasten ze en hullen zich in een boetekleed. Zo ook de koning, die iedereen oproept om zijn of haar leven te beteren en geen kwaad meer te doen. Als God ziet dat ze dat ook daadwerkelijk doen, komt Hij terug op zijn dreigement. Ninivé gaat niet ten onder. Tot ontzetting van Jona. Het wil er bij hem niet in dat God ook voor het heidense en verdorven Ninivé zo genadig en liefdevol, geduldig en trouw en bereid tot vergeving is. Als God zó is, dan is hij nog liever dood. Maar God is zo. En geduldig als God is probeert Hij Jona dat duidelijk te maken en op andere gedachten te brengen. Zoals God op de redding van Ninivé uit was, zo ook op die van Jona. God wil Jona ook behouden. Is het terecht dat je zo boos bent? vraagt God aan Jona. Als de boom, die hem koelte biedt, de volgende dag is verdord wordt Jona boos. Mag God dan geen verdriet hebben over Ninivé, dat zijn eigen ondergang bewerkt en zich verheugen over hun omkeer? God heeft niet alleen oog en hart voor zijn eigen volk maar ook voor andere volkeren. Voor alle mensen. Voor heel de wereld. Gods genade reikt veel verder dan Jona denkt.

In Jezus, Gods mens geworden Woord, is dat helemaal duidelijk geworden. Hij heeft bovenal laten zien hoever Gods liefde voor ons gaat. God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon gegeven heeft opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft, aldus Johannes in hoofdstuk 3. Johannes 4 illustreert dat. Jezus was op weg van Judea naar Galilea. De kortste en dus snelste weg daarnaar toe was door Samaria. Daarom was het logisch dat Jezus daarvoor koos. Maar vanzelfsprekend was dat niet. Want het was toen onder de joden gebruikelijk om via een omweg langs de Jordaan van Judea naar Galilea te gaan om geen Samaritanen tegen te komen. Veel Joden hadden een afkeer van Samaritanen. Samaritanen waren in hun ogen halve heidenen. Ze hielden zich wel aan de Thora, de eerste 5 boeken van wat wij het Oude Testament noemen, maar niet aan de Profeten en Geschriften. Ze geloofden wel in God, maar gingen niet naar de tempel in Jeruzalem. Maar voor Jezus was dat geen reden om Samaritanen uit de weg te gaan. Hij nam de kortste weg naar Galilea dwars door Samaria heen. En daar ontmoette Jezus bij de bron van Jacob een vrouw terwijl zijn discipelen naar de stad Sichar waren om eten te kopen. Tot haar verrassing sprak Jezus haar aan al was ze Samaritaanse. Ze had wel in de gaten dat Hij Joods was, maar verder geen idee wie Hij was. Langzaam maar zeker kreeg ze door dat Hij niet zomaar iemand was. Halverwege het gesprek zag ze Hem voor een profeet aan. En vlak voor onze lezing uit Johannes 4 van vandaag zei ze dat ze wist dat de Messias zou komen en zei Jezus tegen haar: Dat ben ik die met u spreekt. Het klinkt als een echo van Gods bekendmaking aan Mozes: ik ben die ik ben.

En dan komen Jezus' leerlingen bij Hem terug. Ook zij zijn verrast of beter gezegd verbaasd dat hij met de Samaritaanse vrouw in gesprek is. Maar zij zijn dat, omdat Hij met een vrouw spreekt. Als man hoorde je in die tijd niet in het openbaar met onbekende vrouwen te spreken. De komst van de leerlingen maakt abrupt een eind aan het gesprek tussen Jezus en de Samaritaanse vrouw. Op Jezus' laatste woorden dat Hij de Messias is, horen we de vrouw niet meer reageren.

Maar ze reageert wel. Ze gaat terug naar de stad. Zonder haar waterkruik. Die laat ze achter, Vol van Hem, die levend water kan en wil geven. Zoals Simon, Andreas, Jacobus en Johannes hun visnetten voor Jezus hadden achtergelaten. De vrouw is zó door Jezus geraakt, dat ze dat met haar stadsgenoten wil delen. Hij zou wel eens de Messias kunnen zijn. Daarom roept ze hen op om met haar mee te gaan naar Hem. En dat doen ze. Veel Samaritanen komen door haar getuigenis tot geloof. Ze gaan naar Jezus toe en vragen Hem te blijven. Als Jezus dat doet komen er nog meer mensen tot geloof. De vrouw heeft hen de weg naar Hem gewezen, maar nu geloven ze niet meer om wat zij heeft gezegd, maar om wat Jezus zegt. Door háár zijn ze Hém gaan geloven en zien als de redder van de wereld. Háár getuigenis was het zaadje voor hún geloof.

Hoe verschillend Jona en de Samaritaanse vrouw ook waren, allebei spraken ze dus over God. Jona tegen wil en dank en de Samaritaanse vrouw uit zichzelf. En wij? Spreken wij ook met anderen over ons geloof zoals de Samaritaanse vrouw? Of schrikken we daar voor terug zoals Jona aanvankelijk deed? Alles is tegenwoordig bespreekbaar, niks is meer taboe, behalve geloof, zo lijkt het wel. Dat maakt het er bepaald niet gemakkelijker op om met je geloof voor de dag te komen. Zieltjes winnen heeft een negatieve klank gekregen. Natuurlijk is iedereen vrij om te geloven of niet. Maar waarom zouden we als gelovigen niet mogen zeggen wat ons beweegt, bezielt en bemoedigt? Waarom zouden we niet mogen vertellen wat geloof voor ons betekent? Schroom om in onze tijd met andere mensen over God en geloof te spreken is begrijpelijk. Maar hoe zouden mensen anders tot geloof kunnen komen als wij onze mond over ons geloof houden en de bijbel een gesloten boek blijft? Alle reden toch om ons geloof niet alleen voor onszelf te houden, maar er ook voor uit te komen zoals bijv. meester Bergsma en het er met anderen over te hebben zoals o.a. de Samaritaanse vrouw maar ook voetballers als Jurriën Timber en Memphis Depay en demissionair minister president Mark Rutte in zijn protestantenlezing op Hervormingsdag vorig jaar. Wij hebben immers niet het alleenrecht op Gods genade zoals Jona meende. De liefde van God, die bovenal in Jezus Christus naar voren kwam, is er voor iedereen, die wil. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Amen.